

Gezamenlijk waterbodembeleidsplan Hunze en Aa's en Noorderzijvest

De wet- en regelgeving op het gebied van waterbodems is de afgelopen jaren sterk veranderd. Dit komt vooral door de komst van de Waterwet en het Besluit bodemkwaliteit. Deze veranderingen waren voor de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijvest aanleiding om een (nieuw) waterbodembeleidsplan op te stellen voor de periode 2011-2016.

Beide waterschappen kozen bewust voor de titel waterbodembeleidsplan in plaats van bagger(beleids)plan, omdat deze titel de verantwoordelijkheden en taken van het waterschap beter dekt. Dat dit meer omvattend is dan het uitvoeren van baggerwerk, blijkt uit het beleidsproces waaraan Hunze en Aa's en Noorderzijvest afgelopen jaar samen met Oranjewoud werkten.

Het Besluit bodemkwaliteit geeft ruimte om meer gebiedsgericht naar het toepassen en verwerken van bouwstoffen, grond en baggerspecie te kijken. Dit biedt voor de waterschappen de mogelijkheid om hergebruik van baggerspecie te stimuleren. Behalve als uitvoerder van werken hebben de waterschappen met dit besluit te maken als bevoegd gezag, waar het om toepassing en verwerking van materiaal in het watersysteem gaat. In deze rol hebben de waterschappen een adviserende, vergunningverlenende en handhavende taak.

Door de Waterwet is veel veranderd ten aanzien van ingrepen in (verontreinigde) waterbodems en de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de waterschappen hierbij. Sanering van waterbodems die verontreinigd zijn met chemische stoffen, is bijvoorbeeld geen directe wettelijke verplichting meer. Bij de vraag of sanering wenselijk is, is nu bepalend of de kwaliteit van de omgeving in gevaar komt. Daarnaast is in toenemende mate aandacht voor baggeren vanwege de aanwezigheid van

nutriënten in de waterbodem en de invloed hiervan op de waterkwaliteit. Het 'kwaliteits-baggeren' kan nodig zijn om te kunnen voldoen aan de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water. Met de door Rijkswaterstaat en Deltares opgestelde Handreiking beoordeling waterbodems (4 november 2010) kan getoetst worden of een ingreep om kwaliteitsredenen wenselijk is.

Een andere belangrijke verandering met betrekking tot de regionale wateren is dat de waterschappen vanuit de Waterwet voortaan het bevoegd gezag zijn voor het waterbodembeheer en niet langer de provincies. Dit houdt onder andere in dat de waterschappen (nog) meer sturend en toetsend moeten optreden bij ingrepen in de regionale waterbodems, zoals bij het opruimen van verontreinigde waterbodems. In Groningen bleek dat deze veranderingen doorwerken in een groot deel van de waterschapsorganisaties. De veranderingen raken niet alleen aan het werkveld van waterbodemspecialisten en uitvoerders van baggerwerken, maar ook aan dat van waterkwaliteitspecialisten, planvormers, vergunningverleners en handhavers.

De consequenties van de veranderingen in de wet- en regelgeving zijn voor de waterschappen Hunze & Aa's en Noorderzijvest vergelijkbaar. Om efficiënter te kunnen werken en gezien de al bestaande samenwerking, hebben de waterschappen besloten om samen één beleidsplan voor dit thema op te stellen. Tegelijkertijd met het

waterbodembeleidsplan hebben de waterschappen afzonderlijk een nieuw baggeruitvoeringsplan opgesteld voor de periode 2011-2016. Zowel het gezamenlijke beleidsplan als de uitvoeringsplannen zijn bestuurlijk vastgelegd.

Totstandkoming

Het creëren van draagvlak binnen de organisaties stond centraal. Met 'sleutelfiguren' uit beide waterschapsorganisaties zijn gesprekken gevoerd. Hierdoor ontstond een goed beeld van de huidige stand van zaken met betrekking tot het waterbodembeheer en de aandachtspunten bij de verdere uitwerking van het plan. Niet alleen inhoudelijke punten op het gebied van de Waterwet, het Besluit bodemkwaliteit en de Flora- en faunawet kwamen aan de orde, maar ook aspecten als interne en externe samenwerking, communicatie en duurzaamheid. Vervolgens is uiteengezet wat door de nieuwe wet- en regelgeving veranderde voor de waterschappen. Hierbij zijn de wettelijke verplichtingen voor de waterschappen en de te maken beleidskeuzes benoemd. Vervolgens zijn die keuzes gemaakt.

Het proces om te komen tot nieuwe plannen heeft circa een jaar geduurd. Vooral het beleidsdeel vergde veel inspanning van alle betrokkenen. Dit kwam mede doordat veel nieuwe onderwerpen onder de loep werden genomen en een deel van deze onderwerpen nog in ontwikkeling is en/of niet eerder landelijk is uitgewerkt.

Meerwaarde

Hoewel sommige vragen nog niet eenduidig waren te beantwoorden vanwege het ontbreken van ervaring en/of informatie, is wel structuur aangebracht en een kader geschapen van waaruit de waterschappen de komende jaren verder kunnen werken aan hun waterbodembeheer.

Dit kader is wenselijk omdat nu meer eenduidig en transparant richting gemeenten, provincie, natuurorganisaties en particulieren gecommuniceerd kan worden. De kennis en overwegingen bevinden zich bovendien niet langer alleen tussen de oren, maar staan ook op papier. Hiermee kunnen kwetsbaarheid en afbreukrisico ten aanzien van consistentie en verwachtingen worden voorkomen. Ten slotte kunnen nu beter de juiste prioriteiten gesteld worden ten aanzien van de uitvoering van de werkzaamheden.

Rene van der Ploeg (Waterschap Noorderzijvest)
Jan van der Laan (Waterschap Hunze en Aa's)
Erik Raben (Oranjewoud)

Onderdeel van het waterbodembeheer: opslag van baggerspecie in een depot nabij Winsum.

